

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Egy évi átlag ára: 15 krajczár.	

Kiadásnál csupán a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Kiadásnál pénzek, reklamációk és hír-
detések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére s a nyilatkozat-
vonatköz minden közlemények a szer-
kesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: öt hasábon hetente
3 kr. — Nagyobb és többoldalú hirdet-
ések jutányosan csökkenthetők.

Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.

NYILATKOZÁSOK
Nyilatkozat garmond ára 20 kr.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1885-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 „ 50 kr.
Egy hónapra	— „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz cse-
szve, — legelőszörúbban postautalvánnyal —
a nyomtatandó példányok a pontos szétküldés tekin-
tetéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,
kiadó s lapfajtájdónos.

Horváth Danó,
fel. szerk.

B.-Gyarmat, 1885. július 2-án.

A román zsinat nem fogadja el a 24,000
frt államszegélyt, a mit pedig ő kért és ami
neki megadott. Trefort azonban neazit vette,
hogy az a 24,000 frt talán nem is egészen arra
cselezte, amire kérve van: a segélynyújtást
azon feltételhez kötötte, hogy a segély kiosz-
tásánál a kormány az ő ellenőrzési jogát gya-
korolni fogja. És kapta magát a román zsinat,
nem akart csekélyebb hazafiaskodást elkövetni
mint a milyent a jó példával mindig előjáró
szélső balista debattőrök elkövetettek, s nem aláz-
ta meg magát annyira, hogy a magyar állam
szélső balista folyó segély hova fordítása a magyar
állam hozzájárulásával történjék.

És vajjon lehet ezen csodálkorni? Ha még
maguk a magyarok sem biznak, a magyar ál-
lamszegély hova fordítását az állam ne ellen-
őrizhesse, miért lennének a dakorománok ki-
sebb hazafiak? Ha csak az kell, hogy a kor-
mányt gyanúsítsuk, ime akad a szélső balinak
szövegsége akármennyi.

Milyen szép lett volna bezzeg, ha kormányt
szidni, gyanúsítani, csakugyan összehívják a
református zsinatot a duettben, egyik Debre-
czenből, a másik Karloviczból teljesíti az ő
hazafias kötelességét. Hogy ki tudja jobban?

Sokra vihetnők még ezen a téren, ha a
felekezeti féltékenységet a pártberek csak-
ugyan kizsákmányolhatnák a templomokból
csinálhatnának politikai érdekeik értékesítésére
vásárteret. Egyik oldalon a románok, másikon
a szerbek, harmadikon a reformátusok, negye-
diken a lutheránusok, aztán majd csak kedvet
kapnának a katolikusok is, meg a többiek
is, és lenne szép kis testvériség, egyetértés és
egyenlőség, hogy öröm lenne nézni azt a fel-
bomlást, ami a modern vallásháborúból kelet-
keznék.

Lehet-e most már kérdés: Az e vajjon a
hazafi, ki amennyire lehet, még felekezeti te-
kintetben is a magyar állammal karöltve igyek-
szik működni, vagy aki csak arra törekszik,
hogy az állam nyakára minél több kellemet-
lenséget varhasson. Igaz, hogy ők nem ebből
a szempontból teszik, hogy ők nem az állam-
nak, hanem a kormánynak igyekeznek minél
több akadályt csinálni, mintha bizony a kor-
mány ebben a tekintetben elválasztható lenne
az államtól. Mintha a „fácér“ kocsis ki a
másik kocsis helyére vágy, nem az állam sze-
kerét veszélyeztetné akkor, ha az államot vonó
erőt ijesztgeti, bokrosítja, makrancosítja s ve-
zetheletlenné tenni igyekszik. És mintha ilyen
cselekedet nemes cselekedetül lenne betudható
bárkitől eredő is legyen. Szóval mindinkább
be fog bizonyulni amit felfogni mind ez ideig
nem képesek igen sokan, hogy t. i. egy alkot-
mányos magyar kormány, sem nem Bach, sem
nem Schmerling kormány, s hogy egészen más

szempontok azok, melyek ezen kormánnyal
szemben hazafias szempontoknak nevezhetők,
s hogy igen elvannak tévedve azok, kik az
opponálást, mint egykori Bachsal szemben,
a mai kormánnyal szemben is egy kaptafán
művelik.

A polgári iskolák reformjáról.

A közvélemény a polgári iskolák ellen hangos pa-
nazban tör ki, azon tapasztalás után, hogy azon if-
jak, kik ezen iskolát bár a legjobb sikerrel befejez-
ték, nem tudják magukat a gyakorlati életben léte-
zők, hogy miből kezdjenek.

A polgári iskola elnevezés nem jelent egyebet,
mint hogy ezen iskola feladata volna, oly minél pol-
gári osztályt előteremtene, mely átalakítja Magyaror-
szágot. A polgári osztály három elemet foglal magá-
ban, t. i. a földmivelő gazdálkodó osztály, a mely a
nyers termelést foglalkozik; az iparost, ki a
nyers terméket az emberi szükségletekre alkalmas
iparcikké alakítja; és a kereskedőt, a ki a nyers
terméket és iparcikket majd a hazában, majd a
külföldön elárulja, forgalomba hozza. Ez a három elem
az állami élet főtevése; és ezek közül legfontosabb
a hazára nézve, az iparos osztály, azért, mert a nyers
terméket sokszoros értékűvé alakítja; a mi ha a ha-
zában talál piacot: kiszorítja a külföldi iparcikkeket
és nem enged ki a kezéből a nemzet pénzét; ha pe-
dig sikerül a külföldet is megdölni iparcikkével:
akkor gazdagítja a hazát, mert a külföldet teszi adó
fizetővé. Ezért mondom, hogy az iparújság leghasz-
nabb foglalkozás.

Századok óta azon oktalan elméletnek voltunk
rabjai, hogy Magyarország kizárólag termelő ország,
és csak is a gazdálkodás részesült közelméletben. Az
iparújság meggyőződés dolognak tartott, a még a pa-
razsit is a legbátrabb gyarmatokat mint a modern
bernek. A kereskedés sok ember szemében talán még
ma is afféle csere csala foglalkozásnak látszik, sem
jutván eszébe annak óriási fontossága a nemzetek éle-
tében.

Mint hogy az ők elfoglaltsága miatt ott állnak
manapság is, hogy az a gyapjú, melyet az a forint ér-
téke eladnak a külföldnek; mint az a forintos ér-
téke iparcikk vándorol vissza a hazába, és így va-
gyunk egyéb nyers termékeinkkel is, más szóval tis-
szer annyit adunk ki, mint a mennyit beveszünk; az
ily országnak el kell pusztulnia, ha gyorsan nem fog
munkához a vesztély elhárítása végetti.

TÁRGY.

Emlékezés.

melyet a nemzeti iskola fennállásának 50 éves jubileuma alkal-
mával 1885-ik év június 11-ikén tartott

Polák István,
balassa-gyarmati képlán.
(Polytázás és vége.)

Szaporítottatván a tanterv s iskola épület is tete-
mesebb javítást igényelvén az alapítványok kamatai
s a nagylelkű évi adományok nem voltak elégségesek
az iskola költségeinek fedezésére; azért már 1864-ben
a katolikus hívek önként megajánlották és szahályoz-
ták a kultusz bizottság által az évenként fizetendő is-
kola adót. T. Bodnár István iskolai gondnok úr indít-
ványára s az ő fáradozásával az iskola két tanterme
szélső balista hegyiségre alakították át működvelői színelő
adánok céljából, melyeknek jóvödelméből ennek épít-
ési illetőleg átalakítási és felszerelési költségei lettek
volna fedezendő; de ezen intézmény néhány évi fenn-
állás után megszűnt. Hasonló célból alakult 1867-ben
a balassa-gyarmati népnevelési egyesület, melynek alapító
és pártói tagjai voltak s az ezek befizetett tagdíjak
képezték egy ideig az iskola jóvödelmi forrását. Mig
végre az 1868-ik évi népiszkolai törvény a rom. kath.
hívek által már régebben kivetett s tényleg fizetett
iskola adót 5-százalékos iskolai adó címén kötelezővé
tette, melyben iskolánk jelenleg is részesül mindamel-
lett, hogy néhány év előtt iskolánknak ezen 5-szá-
zalékos is oia adóhoz való joga kétségbe vonatott s ezen
segély ország iskoláinktól 3 évig meg is vonatott s ezen
segély ország iskoláinktól 3 évig meg is vonatott, de
feltesz iskoláinknak s különösen Harmos Gábor és
Dr. Melliher Ferencz uraknak iskoláinknak jelenlegi
előzőknek és alelőzőknek sikerült a rom. kath. hívekre

törvény értelmében kivetett 5-százalékos iskolai adót
törvénykezés után iskolánk számára megnyerni, mi a
meglevő alapítványok mellett maig is iskolánk főjő-
velmi forrását képezi. Ehez járulnak időről időre a
buszó hívek és lelkes tanúgy barátoknak részint az
iskola felszerelésére, részint szegény tanulóknak köny-
vekké és ruházattal való ellátására tett nagylelkű
adományai. Hogy a hívek mennyire szívőkön borbák
iskolánk ügyét kitetetik onnét is, hogy két év előtt a
rom. kath. temető jóvödelméből 900 frtot meghaladó
összeget általános lelkesedéssel ajánlották fel az iskola
céljaira s önkéntes megadástát után 100 frttal já-
rultak a jelenleg négy tanító helyett működő két ta-
nító fáradozatlan ügybuzgalma jutalmazásához. Hálás
bőszönettel tartozik az iskola a b. gyarmati takaré-
pénztár tek. igazgatóságának, mely szegény tanulók
felszerelésére iskolánkat évenként tetemes adományban
részesíti. Közönséget mondok ezen alkalommal azon
nemeslelkű tanúgy barátoknak is kik vetélkedve aján-
lották fel adományaikat jelen alkalommal is iskolánk
feldíszítésére. Ily lelkes pártolás ily buszó lelkesedés,
mely iskolánk iránt 50 éves fennállása alatt minden-
kor nyilvánult, biztos reményt nyújt arra nézve, hogy
nemzeti iskolánk különféle nyomasszó körülmények ál-
tal okozott jelenlegi szerény anyagi helyzetéből kiemel-
kedve ismét négy taccsával fog működhetni a népe-
velés tágas mezején mint ez főlelelmi tanulóvá alakít-
tatása után néhány évig történt.

A nemzeti iskolának főlelelmi tanodává alakítása
után az 1864—65-iki tanévben tanítói voltak: Tipray
Mihály igazgató tanító, Rák Balázs, Hredina Mihály,
Chikány Mihály, kik csupán a fiúkat négy tanterem-
ben tanították; mert a leányok elemi iskolája ezen
időben bold. Soltosvasky bibornok éresek rendelkezé-
sére angol kisasszonyok szárdaiskolájába helyezettett át.
Ezen négy tanító teendőit jelenleg két buszó tanfőrdő

Vilim József és Bodrogi Mihály teljesíti az iskolánkra
önöslyként nevezendő sajátágos körülmények miatt.

Ezen jelenlegi nyomasszó állapot megszüntetett
az Isteni Gondviselés jelenlegi plebános urunknak tar-
totta fenn, ki már eddig is igen szép jeleit adta isko-
lánk iránt való meleg érdeklődésének és felvirágosá-
sára irányuló nemes törekvésének. Azért minden nemes
szívű tanúgy barát töle várja emez abszormis állapot-
nak megszüntetését. Adja Isten, hogy iskoláink egy-
házi elnökök önkéntesek minijárt első éveti azal legyen
iskolánk történetében nevezetessé, hogy e tekintetben
szerzett érdemeit fonbassa itteni működésének dícsa-
szorjába.

Történeti előadásom hiányos volna, ha nem em-
liteném fel ama buszó tanítókat és lelkes férfiakat, kik
iskolánk körül részint mint iskolaszéki elnökök, ré-
szint mint iskola gondnokok érdemet szereztek.

50 év alatt legnevezetesebb tanítók voltak: Fábry
György, Rák Balázs, Miska Mihály, Rák Mihály, Tip-
rap Mihály, Chikány Mihály, Vágner István, Vatter
Gyula, Horczeg Bertalan.

Legnevezetesebb iskolaszéki elnökök Reményfy
József 1861—1868. kultur bizottsági 1868—1875 ig is-
kolaszéki elnök, 1875—1879 ig Kacskovics Lajos és
Kacskovics Károly. 1879 től másodszor megválasztott
iskolaszéki elnök tk. Harmos Gábor megyei főjegyző úr.

Az ügybuzgó iskola gondnokok közül kiemelendők:
Bodnár István, Menczel János, Frölich Vilmos, Konecsny
István és 1870-ik évtől fogva Elheniczky Flór úr nagy
gonddal és kitűnő pénzügyi tapintattal kezeli iskolánk-
nak jelen viszonyok között nem igen dussadó tárcáját.

Egyházi részről boldog emlékü Imády Károly b.-
gyarmati ceperes plebános volt 43 évig az iskolaszéki
elnök. Ezen idő alatt mint segédlelkészek és hitelmezők
működtek a nemzeti iskolában: Perikinkó Antal, Si-
monffy Ede, Kis Jonathán, Mankay János, Dr. Zádory

Ezen nagy betegség gyökeres kigyógyítására állítottak föl a polgári iskolák; csak hogy azok a mai szervezetekkel csak a proletárok számát szaporították, s így azokat igazi polgári iskolákká kell alakítani.

Mi volna tehát a teendő? Ki e sorokat írom nem vagyok szakember a tárgyan: de megállt az isten annyi józan észrel, hogy a fővonások eltalálhatók.

As éa fölfogásom szerint a polgári iskolának hivatala az, hogy a gazdasági, ipar és kereskedelmi pályára szakképzett nemzedéket neveljen a hazának; hogy az új sarjadék kellő hasznát vegye a földbirtaknak, a nélkül, hogy rabló-gazdaságot üssön; az iparos oly cikkeket tudjon gyártani, mely versenyre a legjobb külföldivel, s így azt ki is szorítja; a kereskedő pedig jellemben és szakképzettségben a nyugatra emelkedjék, s így a gazdaság a iparosnak egy iránt, legyen hathatós közvetítője cikkei elárulásában. De am ezen iskolának egy kell berendezve lenni, hogy a végzett ifjú a mint az iskolából kikerül, már képes legyen magát fenntartani.

A középiskolák három alsó osztálya, mert előkészítő osztályok csak nem egyformán vannak berendezve: s így a polgári iskola három alsó osztályát a gymnasium mintájára lehet berendezni úgy, hogy a mely növendék a latin nyelvet is tanulja, az a gymnasium negyedik osztályába felvételtessék. De nem egy mint jelenleg történik, hogy a szülők tandíjjakkal, a tanuló pedig új vizsgával szakképzett: hanem a jó bi-sonyitvány jogot adjon a megfelelő osztályba leendő felvételre. Magában érteendő, hogy a mely városban gymnasium is van, ott a polgári iskolában fölételes volna a latin nyelv tanítása. A negyedik osztálytól kezdve, a növendékeknek szakképzést kellene választani. A gazdasági pályára készülő tanulók a mező gazdaságot, a szőlőművelést, borsáztatást, kertészetet, méhészetet, szóval mind azt, a mit a kis és közép gazdaságokban tudni szükséges, hogy azokat virágzó állapotba hozhassuk. Ily berendezés mellett oly szak- tanára volna szükség, a ki a mintagazdasággal össze- kötött gazdasági akadémiát bevégezte, és a tanári pá- lyára képesítvényt nyert. Már egy jókora kert is elég egesz a kísérletekre: de ezen kívül ki lehet a növe- detekkel a mező munkáit idején, a vidéken jó bir- ben álló gazdaságok megtekintésére rándolni, hogy a növendékek gyakorlati ismeretekre is tehessenek szert. Az ily végzett növendék, három évi szaktanulás után, annyi elméleti s némileg gyakorlati ismeretekre tesse- szert, hogy gazdasági gyakorlatra szívesen felvételtessék; a kiváló tehetségek pedig, a gazdasági iskolák meg- felelő osztályába felvételre, ott magukat teljesen ki- képezhessék. A polgári iskolák a gazdasági és köz- pészeti és középirtokos osztályt idővel egészen át- időmílnék, s a hasznos ismereteket terjeszténék; mert a gazdasági tanári időket a földművelés számára is felolvasnák tarthatnák.

A mi az iparosokat illeti, azok a negyedik osz- tálytól kezdve az egész delutánt a polgári iskolák mellett föllátandó ipar műhelyekben töltenék: s így három évi szakadatlan tanulás után, annyi gyakorlat- tással bírnának, hogy bármely gyárba s kiűnő mű- helyekbe szívesen felvételtessék; vagy egyenesen a külföldre is kivándorolhatnának már, hogy ismeretük- ben meggazdagodva jönnének a hazába vissza, és te- remszenek hazánkat iparos országgá. A kereskedői szak- mára készülő három éven át a kereskedelmi tudó- mányt tanulják, hogy iskolák befejeztével, mint ü- seghatáros képzetű ifjak, a gyakorlati pályára léphe- senek. Ugyan melyik kereskedő bír ne fogadná szí- vesen az ily jól iskolázott ifjakat, a kiknek csak egy pár évre lenne szükségük, hogy teljesen kiképzett ke- reskedőkké váljanak.

Azt mondhatná valaki, hogy ennyiféle szak- tani-

last egy iskolában összehozni nem is lehetne: de alig ha az ily kétkedő meg tudná védeni a maga ál- láspontját; mert ezen három életpályára készülő if- jak sok tudományt együttesen tanulnának; ilyenek a nyelvek, és mindazon tudományok, melyekkel minden művelt polgárnak bírnia kell. A könyvtel is például közös tudomány. Egyedül a szaktudomány az, a mely a növendékek, naponta egy pár órára külön választ- taná. A polgári iskola voltaképen csak is akkor fe- lene meg rendeltetésének, ha mind a három szakma növendékei szofistákig megölténék a tantermeket; és min- tén a gazdaság, az iparos, a kereskedő egymással szoros összeköttetésben lennének az életben: szinte jó, ha ezen összeköttetés már az iskolában fölismerik, s ez- méket egymással kicserélik.

Igaz, hogy ezen átalakítás sok költséget fogna okozni az államnak: de van e a világon oly hasznos beruházás, mint ezen átalakítás, mely szakképzett pol- gárokat növel a hazának, lévén a polgárok szakkép- zettsége legnagyobb kincs az államnak, becsesebb minden arany bányánál és televes földnél. Nem szabad a törvényhozásnak ily életkérdésben fukarkodni. A legnagyobb de észérő beruházás, csak bölcse- rékság.

Ha e sorok keletkezésének helyét Balassa Gyar- matot tekintem: a város lakosságának tetemes része mezőgazdasággal foglalkozik, valamint az egész vidék is így a gazdasági iskola életessége. A lakosság zöme iparosokból kereskedőkből állván, hát melyik osztálynak adjunk elsőbbséget az iskola berendezésénél? Hát nincs nekünk képzett s művelt iparosokra és kereskedőkre ép oly szükségünk, mint kiűnő gazdaságra? Nem sa- bad e háromágot megbontanunk: hanem mind a há- rom irányban fogjunk munkához.

A városi képviselőkben megteendő e tárgyan oditványomat. Kéldjünk ki a tanári, gazdasági ipar- s kereskedelmi körből jeles férfiakat; vitassuk meg az apró részletekig a kérdést; és ha életképes tervet tu- dunk kidolgozni: terjesztjük azt azon köz- klatási mi- niszter elé, a ki a haza ezen életkérdésében kibontotta a szálát; és mélyen megvagyok győződve, hogy a vá- ros küldöttsége örömet fog szerezni a pártatlan bölcse- férfiak és honpolgárnak; mert megértettük az ő buz- dító szavát.

Tehát polgártársaim! szűnjünk meg a gymna- siumoktól várni nehéz bajaink orvoslását. Ezekre is szükség van, csak hogy a szükségnek megfelelő szá- mban: míg az általam érintett berendezési polgári iko- láknak, el kell áraztani a hazát, a Kárpátoktól az Ad- riáig; és ugy kell berendezni az árvaügyet is, hogy az ily szerencsétlen gyermekek, ne a szemünk előtt növekedjenek föl qualifikált gonosztervökké: hanem köz- költségen kell belőlük szakembereket neveltetnünk, hogy ne rákfenei, de oszlopoi legyenek a társada- lomnak.

A polgári leányiskoláknak is gyakorlati irányt kell adni, hogy azokban a tisztességes megélhetés tu- dományára tanítsák meg az új nemzedéket; hogy éppen a művelt de szegény osztály leánygyermekai, ne kényeztetljenek oly megdöbbentő mérvben elűlyedni, mint napjainkban ha a szülők elhalnak, és nem akad a felnőtt leánynak, szerencséje, hogy magát fen- tartassa.

Ily módon lesz hazánk az észérő gazdálkodás és ipar hazája; és nem fognak majd gunyolni be- nünket, hogy das Land der Jagassen és Kanassen va- gyunk. Gátoljuk meg azon proletár osztály növekedé- sét, mely a néhány gymnasiumi osztályt végzett egyé- nek közül szedi a maga ujonczait, hogy mint szűzrások csalják, lopják a szegény népet, és készítik elő a ni- bilistát, vérfürdőt. A szakképzett egyének hazánkban biztosított élete lesz századokon keresztül. Ily polgári iskolákkal biztosítjuk hazánk jövőjét.

Bednár István.

Közigazgatási bizottsági ülés.

(Július hó 2-án.)

Jelen voltak: Gr. Gyürky Ábrahám főispán, Sci- tovszky János alispán, Beniczky Árpád, gr. Berchtold Arthur, gr. Czabrian László, Hanzsly László, Huszár István, Madách Károly, Kövy Tivadar, gr. Pejacevich Arthur, Reményfy József urak és az összes szakrele- rensek. Dr. Melicher Ferenc kir. ügyész, Kacskovics Jenő alügyész helyettesíté.

Gr. Gyürky Ábrahám főispán, a nagy számban megjelent bizottsági tagokat szívélyesen üdvözlővén, előadja, hogy Sréter Alfréd úr akadályoztatása foly- tán az ülésen részt nem vehet.

Az alispáni előadó elkészve érkezése miatt a sor- rend megváltozott, s elsősorban Harmos Gábor főjegyző úr jeforált.

Dr. Gutfreund Nándor vanyarcsi körorvos 150 frt utátalánya hosszabb eszmecserére adott alkalmat. Ugyanis a vanyarcsi körorvos díjaztatása az eszelotti járási szolgabíró által kibocsátott pályázati hirdetmény- ben 600 frtban és 150 frt utátalányban lett kitűntet- ve; erre Gutfreund pályásván, megválasztatott, s ezen utátalányt 1882—1884 ig búsza is, s a községi költ- ségvétel és számadásokban ezen című kiadások ki is lettek tüntetve, sőt jóvá is hagyattak a megyei szám- vizsgáló bizottság, majd a közgyűlés által. Azonban a legújabb költségvetésből e tételt a költségvetésből Va- nyarcs közséje — az alispáni rendelet értelmében tö- rölto, Gutfreund ez okból kérvényt adott be az ali- spánhoz, hol el lett utasítva. Ezen alispáni végzés ellen G. felebbesolt a közig. bizottsághoz. — A közig. bi- zottság, belátván, hogy itt előbből szorított jogok egy-

oldalú meg- szűntetéséről van szó, melyek méltányosan intézendők el, az ügyet a megye gyűlésében tenni át.

Krenedics Géza körjegyző az 1833. L. L. cz. ér- telmében folyamodott az alispánhoz, hogy részérő- rol, miszerint 3 évig körjegyzői minőségben működött itt a megyében, hivatalos bizonylat adassék ki. (Ez- nek t. i. az az előnye van, hogy az egy törvényható- ságnál 3 évig egy folytában működő körjegyzőnek más törvényhatóságnál a jegyzői szigorlatot letenni nem szükséges, s csakis az illető törvényhatóság kö- zályrendeleteiből köteles az illető vizagálni.) Minthogy K. a 3 évi működést nem igazolta, az alispán, öt ké- relmével elutasította, s ezen határozatot K. felebbesltés folytán a kb. is jóváhagyta.

S. Tarjánban közséi intézkedése Weisz László gyümölcsárns és egy zöldség árus közt az árulási hely kijelölése tárgyában helyben hagyatott.

A közgyűlés értesítése, hogy közig. biz. tagul Be- niczky Árpád úr megválasztatott, éljenzással fogadtatott.

Néhai Luka Sálíg utóda által beadott felebbesltés, a hátralekös közmunkának havi 50 krral leendő tör- lesztése iránt, elutasítatott.

Dömök József legúdi kavicsbányája tárgyában határozatott, hogy az a szükséghez képest igénybe fog vétetni a bányapenczi utvonat építésénél.

A m. áll. vasutak igazgatósága által S. Tarján- ban épített hid irányának megváltoztatása tárgyában előző ülésen hozott határozat újabbán revidáltatott, s kimondatott, hogy a hid, tervezete iránt az igazgató- ság nyilatkozatra hívassék fel, s megtagyattott, hogy két áterosz építessék a tarjáni vizakadálytalan folyás tekintetéből.

Ezekután felolvastatott az alispáni jelentés, mely- ből kiemeljük a következőket. Ugyanis szomorúan em- lékezük meg a jelentés Tolmács közséi nagy veszede- méstől, melyszerint a nevezett közséiben jun. 8. és 64 ház égett le, s 83 család maradt hajlék nélkül. A kár 33200 frt, melyből a biztosító társulatok 12612 frtot térítettek meg. Az alispán utólagos közgyűlési jóváha- gyás reményében a tűzkárosultak momentán szükség- leteire 100 frtot utaltványozott a segédelmi alaptól, azonkívül a könyvtáradományok gyűjtését elrendelte az egész megyében, sőt az országos adakozás iránt is megtette a szükséges intézkedéseket. Ajánlta továbbá a főispán úr önmagyméltóságának, hogy az apostoli ki- rályhoz intézett kérvelmikérvény méltán irást kös- benjárjon. A jelentés továbbá magában foglalja az ál- lattanyesztés, lovestályozás (van t. i. a megyében, 20,000 ló), a csendőrség számának emelése, és az egész- ségügy tárgyában tett és teendő intézkedéseket.

A b. gyarmati börtön kórházának áthelyezése és a börtön tulajdonjogának meghatározása bizottságra bízottat.

A kormány kérvének találja azt, hogy ezen me- gyében csak két járási orvos van. E tekintetben míg az alispán áttanulmányozza ezen fontos ügyet, az in- tézkedésre halasztás kérietik a kormánytól.

Számos vicinális bizottsági elnök leköszönt ezen állásáról, ennek főképe az az oka, mivel az alispán legutóbb oly rendeletet bocsátott ki, melynek fogaha- tottatása a célt biztosíthatja ugyan, de a bizottsági elnö- kök teendőit megszorítja. Az alispán kifejezetten is adott azon helyes nézetének, hogy a régi vic. útrész- szer mellett az eredmény csakis az egyének jókora- tól függ; sőt nem retenti vissza az, hogy az elnökök sorba beadják lemondásukat, s inkább mondjanak meg, mint sem hogy a semmittevésben tündököljenek; mihi- ly látni fogja azt, hogy alkalmas és érdeklődő egyének ezen fontos ügyek élére nem találkoznak, úgy a régi rossz rendszer megváltoztatása iránt fog tenni javasla- tot. E tekintetben nem lehet eléggé kiemelni az alispán határozat elveit.

A lemondó elnökök a következők: Mocsáry Ödön, Tann Sándor, Mocsáry Béla, Novák József, Pokorny Gusztáv, Baucsik Sámuel, Krman Pál, Hajós László, br. Piret Béla.

Egy alkalommal vic. elnöknek Ráday György megválasztatott, s Szabó Károly körjegyző helyettesít- tetett.

Alispán jelentést tett a bussai hídrol, hogy t. i. az ahoz juthatás céljából a járási szolgabíró tervet elkészítésére utasította. s áradás esetén be fog til- tatni ott a közlekedés.

A közmunka hátralék: 37183 frt 5 krrban lett kitűntetve, melyről a kb. minisz. értesítették.

Szokola (bontmegyei) közséi kérvénye folytán a kis marosi vicinális út kiépítése tárgyában az alispán küldetett ki a helyszíni vizaglatra, s egyúttal megke- restetik Hontmegye alispáni hivatala, hogy ezen vizag- lathoz képviselőt küldjön ki.

A kb. miniszterium nem engedte meg, hogy a közigazgatási tisztviselők által feladott pánsok ne csak verény, hanem posta könyvekkel is igazoltassanak. Eziránt jelentés tétetik a közgyűlésben, hogy az az országgyűléshez petícionáljon.

János Horváth Emmanuel, Rottler Gyula, Kudlik János, Hollovinszky Károly, Palkovics Viktor, Gondó Béla, Polák István.

Iskolánk történetében méltó helyet foglalnak el a rom. kath. iskolások jelenlegi tagjai: Hollovinszky Károly egyházi elnök, Harmos Gábor világielnök, Dr. Melicher Ferenc alelnök, Eibenicsky Flór gondnok, Vilhm József jegyző, tagok: Aninger László, Balás Jó- sef, Balintner Otto, Domján Pál, Farkas Ferenc, Fil- lér Lajos, Fossódi István, Fröllich Vilmos Galgócay Já- nos, Grószman György, Irinietz József, Komerell Gyula, Molnár József Papp László, Polák István, Rády István, Reményi Károly, Szerémy Gábor, Tamaszkovics Gyula, Ticsinszky József, Vannay Ignác.

A nemzeti iskola osztályában 50 év alatt tanít- latott 10218 gyermek, kik különféle életpályát választva a társadalom minden osztályában helyet foglalnak.

Ezen ünnepélyes alkalommal is igen sokan van- nak jelen a nemzeti iskola volt tanulói közül, kiket az ezen falak közt töltött gyermekkor kedves emléke s az ezen intézet iránt való kegyelet hívott ezen rég nem látott falak közé.

Eggedje a magyarok isten-, hogy ezen ifjú gyer- meksereg — az iskola jelenlegi tanulói — az ősek ily nemes példáján felbuzdulva híven őrizze szívében azon hazafias érzelmeket melyeknek elsajátítása végett ezen tanintézetbe járnak, hogy ha majd a nemzeti iskola 100 éves jubileumát fogja ünnepelni örömmel emléke- zzenek vissza mai ünnepélyünkre.

Mi pedig minnyájan ezen iskola alapítóinak lel- kes buzgalmaát követve községgel hozsunk áldozatot egyházunkért s hazánkért, hogy minden ember legyen ember és magyar, kit e föld hord és egével betakar.

Sántha Mihály és Bugát János közt forgó ügy át-
tétetik az alispánhoz.

Tarján patakának szabályozásából folyólag gr.
Gyürky Ábrahám kistereinek birtokosa 2800 frt sa-
bályozási költség vettett ki. A gróf, ki a szabályo-
zás ellen annak idején tiltakozott és a Házak testvérek,
mint bérlők közt azon szerződés van érvényben, hogy
minden szabályozási költséget bérlők tartoznak viselni.
E tekintetben a nm. közl. minisztérium jimmár 3 ad-
sorban határozott, s az alsó határozatokat feloldotta.
E tekintetben a főjegyző, mint előadó véleménye az
volt, hogy a felek közt tárgyalás tartassék. Gr. Berch-
told A. ennek ellenében azt jegyezte meg, hogy a költ-
ségeket fizesse ki gr. Gyürky, a szerződésen alapuló
viszkereseti jogát érvényesítse a bérlők ellen. A több-
ség az előadói javaslatot fogadta el. (Mégjegyzendő,
hogy gr. Gyürky főispán úr, őt érdeklő ügy tárgya-
láskor a teremből eltávozott, s az előkeztet az ali-
spán vette át.)

Árvány. Gyámoltak létszáma 13898, gondnokol-
také: 208, összesen 14106. Elintéztetett 3 előadó ál-
tal 7430. Hátralék: 1339. Árvágyon készpénz és érté-
kekben: 600,900 frt 31 kr. A jelentés egyszerűen tudomá-
sául vétetett.

Tanügy. Trefort hazafias rendelete, a magyar-
nyelv oktatásáról, a szolgabíróknak és a losoncai
polgármesternek kiadott, ellenőrzés felügyelet a tör-
vényelleneségek tapasztalása esetén jelentéstétel végett.
(Jó lenne minden iskoláról az adatokat megszerezni.)

A köznevelési iskolákra eső legelő illetmények bes-
szeléséről beérkezett szolgabírói jelentések kiadattak
a tanfelügyelő úrnak az adatok feldolgozása végett.

Jogügyek. Csillag Fülöp és Patak községe közt
fennforgó legeltetési ügyben kelt egyezség jóváhagya-
tott. A szagya szabályozásából felmerült és Szabó Pál
s ifj. Szabó Józsefre kivetett költségek fizetése tárgya-
ban az alispáni 2-od fokú határozat helyben hagyatott.

Adóügy. Kedvenc eredményről tett jelentést az
adófelügyelő. Ugyanis június havában befolyt 120,900
frt adó vagyis 26000 frttal több, mint tavaly ilyenkor.

Több kérvényi ügy és realexecutio elrendelése
után Kövy Tivadar biz. tag ur felszólal az adóvégre-
hajtók összeállítására ellen, tud ugyanis oly esetet, hogy
az adóvégrehajtó az első bírói foglalatást nem respek-
tálva, 400 frt árú ingóeszközt 19 frtért elárverezett.
Huszár István úr a comenót eset folyton a szigorú vizs-
gálatot elrendeltetni kéri.

Az adófelügyelő megnyugtatólag oda nyilatkozott,
hogy saját hatáskörében intézkedni fog, de előre is
megjegyz, hogy az állami adóvégrehajtók erkölcsi
magaviseletéről a felelősséget bármikor magára vállalja.

Börtöngy. A fegyencz létszám a múlt hóban is
magas számot tüntet fel. Volt ugyanis a b. gyarmati
törvényszéki fogházban 290 férfi és 13 nő fegyencz.

Egészségügy. Himlő nagyban uralkodott. Beteg-
lési eset volt a gyermekek közt: 339. Ebből felgyó-
gyult 263, meghalt 19, orvosi kezelés alatt áll: 58. A
hasznos állatok közt a léptepe pusztított.

Útügy. Az állami és megyei utak jó karban vannak.
Soltész vállalkozó kinek kárára és veszélyére a
kálnói utat elkészítették 896 frt levonása mellett kap-
ja ki két ezer frt bántépénst.

A ribai hídra 2160 frt utalványoztatott a közl.
miniszter által.

A beérkezett vicinaliszámadások az elnököknek
vissza küldetlek.

Posta ügy. Azon kérvény, hogy a szakali posta
Buszra tétessék, vizsgálat végett kiadatot a szolgabi-
rónak.

A homokteressai posta felállítására iránti felszerelt
kérvény a közl. minisztériumban felterjesztetik s erről
a b.-pesti postalgazgatóság értesítették. Utas vége d. u.
2 órakor.

Tekintetes Szerkesztő úr!

Becses lapja f. é. 22 számában közölt azon hír,
miként Szabó László volt dejtári körjegyző — kártár-
sam megöröült, s a Lipót mezei tébolydaba szállítatott,
megdöbbenéssel hatott reám; elképzelhető a szeren-
ceitlen családjának fájdalma, adja az ég — hogy e
fájdalom a szerencsétlen felgyógyulásával mielőbb eny-
hítesék s börtönjükre derűt hozzon a gondos szorgalm-
mas és családjaért, élni akaró családfele vissza térése.

Értesítve a kenyér kereső nélkül maradt szeren-
ceitlen család nyomoráról — noha járási körünk jegy-
zői karának még eddig összejárótala nem volt mellyen
— addig is míg a jegyzői egylet nyugdíj alapjából
segély nyújtható lésson — a segély gyűjtés eszközöl-
tetetett volna; indittatva éretem magamat Salgó-Tar-
ján nagyközség áldozatkész közönségénél a gyűjtést
megindítani, mely következő eredményre vezetett.

Adakoztak a kegyeletos célra:

B.-Tarján nagyközség 109—885 kg. sz. határo-
záttal 3 frt, Unger Gusztáv gyári tisztviselő közs. képvis.
Unger Gusztáv, Okolicsányi Lajos kereskedő közs.

kép., Markus Lajos bánya főmérnök, Kovács József
községi bíró, Szvoboda Jakab építőmester, Weissen-
bacher A. J. kereskedő közs. képviselő, Luby Géza
birtokos közs. képvis., Schleicher Emil községi b. bíró,
Barilla Heinrich községi rendőr, Plachy József jár. fő-
szolgabíró, dr. Polerocsky József községi orvos, Por-
sik György igazgató tanító közs. képvis., Poloczak Pál
vasgyári gondnok, Csák Ödön vasgyári pénztárnok,
Dokupil Vilmos bányatiszt, Salgó-Tarjáni takarékpénz-
tár, Szalay István mézárós közs. képvis., Böhm Béla
kereskedő, Pap Jánosné 1—1 frt, Holcsey János 60
kr, Deutschberger Mór kereskedő közs. képvis., Fischer
Berthold, kereskedő, Weinberger Soma kereskedő, Herte-
ko L. kereskedő, Hecht Ignác kereskedő, Petheő Gé-
za a. jegyző, Kisely Lajos a. jegyző, N. N. 50—50
kr, Grossbergernő, Klein Gyula kereskedő, Burger Mi-
hály csukráz, Kropach G. kereskedő, Bogengitük Ig-
náts kereskedő, N. N. 20—20 kr., Pap János községi
jegyző 1 frt 20 kr, Szabó Imre épen jelenlevő Zagy-
vai körjegyző úr szives volt járulni 1 frt, összesen 31
frt az az harmincegy forint o. értékben.

Midőn a t. adakozóknak kegyes adományaikért
köszönetemet nyilvánítom, a gyűjtött fenti összeget az
az harmincegy forintot tekintetes szerkesztő úrnak
megküldeni szerencsétlenem, tisztelttel kérem méltós-
tassék azt rendeltetésé czéljához juttatni.

Honfiai ödvözléssel maradván:

Salgó Tarján 1885 évi június hó 24 én.

Aláíratos szolgája

Pap János,

jegyző.

A fentebbi harmincegy frtot kesemhez vettem. B.-Gyarmat
1885. június 27. szül. Thuróczy Borbála férjzett Szabó Lászlóval.
Előttm: Komjáthy Anselm, mint tanu.

Szécsény 1885. június 28 án.

Nemcsak egyes világ részeken, egyes országok-
ban lehetnek időszakonként nevezetes mozzanatok, de
lehetnek egyes országoké is a városokban is melyek
különböző szempontokból, úgy az ország, mint nemzet
érdekében nevezetes szerepet játszhatnak.

Ily mozzanatnak voltak tanti jun. 21 én a szé-
csényi evang. protes. egyház hívei, — mikor szeretett
lelkészük tisztelendő Simonidesz János, és tisztelt egy-
házi gondnokuk Zalvora Sámuel urak vezérlettel alatt
felmentek nagyságos Pulszky Ágoston egyházi felügye-
lőjükhöz megköszönni, és meghálálni azon sok és nagy-
adományt mit fent tisztelt felügyelő úr és szeretett
neje ő nagysága az egyház érdekében s javára tettek.
— Valóban Simonidesz János lelkész úr méltón tudta
hála érzélem adta szavakban esztetni hálánkat, oly-
lyan buzgó család előtt, ki Szécsényben a prot. egy-
ház számára templom helyiséget, egyedül sajátjából
1200 frtért a várostól megvett s azt átadta. — 1884.
éveben ismét iskola építetett adományozott, mely épület
a hozzártartozó beltellekkel 1500 frt értékre tehető, —
előbbiről papi a tanító föld illetményt, — továbbá,
a kis zsellő egyháztól elvállás váltásdíjába 1200 frt
fizetett, — még azt szálló váltási papírok adományá-
val a lelkész s tanító jövedelmel biztosítása szempont-
jából öregitette.

Jól esett hallani — mikor a templom s iskola
helyiséget először szóbelileg adományozta, — ezen ado-
mányozásával az oklevelet oly értelemmel adták be-
kebelezettni, hogy csak addig, s oly feltétel alatt ad-
ják át az egyháznak, még az iskolában magyarul fog-
ják tanítani a gyermekeket, s magyarul fogják imádni
a felépülendő templomban, mindnyájunk nagy Istenét.

Ilyen férfi előtt le a kalappal, s minden political
párton levő ember kinek szive a Magyar hazáért és
nemzetért csak egy szemernyit is későbbbanni, kö-
szönetet, a hálát mondjon ily férfinek, ki a hazát s
nemzetiséget még a vallás buzgalmában is szemelött
tartja. —

II-ik Rákóczy Ferencz, a nagy, a dicső, a hal-
hatatlan hazafi 1705. Szécsényben, a haza, nemzet és
vallás szabadságért tartott országgyűlést — Pulszky
Ágoston Szécsényben a magyar nyelv s a szabad pros.
vallásért tette a fent elő sorolt áldozatokat — Rákó-
czy Ferencz élni fog a ha történelem örök lapjain! —
Pulszky Ágoston élni fog a szécsényi protes. magyar
egyház megörökített jegyző könyvében s a hívek szí-
vében. —

Adjon Isten sok ily férfit a haza, a nemzet s a
protes. vallásnak, hogy az utódok is példát vehessenek
róla mint kell hazát, nemzetet, s vallást tisztán s ön-
szeltenül szeretni.

x. y.

H i r e k.

Hymen. Konkoly Thege Sándor e napokban je-
gyezte el a szép Toldy Ella kisleányt Szécsény (Htm.)
— Ösv. Madách Sándorné szül. Kovács Izabella úrnő
e napokban vezette oltárhoz Lukács Imre budapesti
ügyvéd.

Személyi hírek. Gr. Gyürky Ábrahám főispán úr
önagyméltósága jul. 2-án érkezett a székvárosba, hon-

nan a közg. bizottsági ülés után Bpestre távozott A
közg. bizottsági tagok közül július 2-ki ülésen részt vet-
tek: Beniczky Árpád, gr. Berechtold Arthúr, gr. Cseh-
rián László, Hanzély László, Huszár István, Madách
Károly, Kövy Tivadar, gr. Pejácsevich Arthúr és Re-
ményfy József választott bizottsági tag urak.

A főispáni ebéd jul. 2-án kedélyesen ment végbe
s a bizottsági tagokon kívül részt vett azon Fridesky
Lajos úr is, a b. gyarmati kir. törvénzék kitűnő elnöke.
— A főispánra Pajor István kir. tanácsos ur szellemes
társzat mondott, kiemelvén azon erélyt, mely szerint
a főispán, mint nyitrai főispán állását kötötte a sze-
nicz-nagy-azombati vasut kiépítéséhez; a szónok azon
esztott reménynek adott kifejezést, hogy szeretett főis-
pánunk a mi vasutunk létrehozásánál hason tervekény-
séget és erélyt fog kifejteni Ebben, azt hisszük, senki
sem kételkedhetik.

Eljegyzés. Smidl Samu terényi birtokos e napok-
ban jegyezte el Lengyel Matild kisleányt, Lengyel
Jakab kemenczei (Htm.) birtokos leányát.

Dr. Pulszky Ágost szécsény kerületi országgyű-
lési képviselő úr elnöklése alatt, Wladár Viktor al-
esperes urral egy az ev. esperesség által megbízott
küldöttség volt B. Gyarmaton jun. 30-án, avégett, hogy
az u. n. földész iskola ügyét a kir. tanfelügyelő úr
panasz és átirata folytán megvizsgálja s véleményes
jelentést tegyen az esperességnek. Ugyanis Komjáthy
Anselm kir. tanfelügyelő úr, felügyeleti jogából kifolyólag
főképp azért panaszkodta be ezen iskolát, hogy
abban a tanulók száma a törvény által meghatározott
80 számot meghaladja, s a tengerem az ide beirakko-
zott tanulókat befogadni nem képes. A küldöttség s
a panasz alaposágát constatálta, s ennek folytán az
ez alkalomra egybehívott közgyűlés ezen bajorvosálása
tekintetéből elhatározta, hogy az eddigi 6 osztályt 4-re
leszálaltja. Ezen leszálaltás (mint az ez állami elemi
iskolánál is történt) annyival is indokolt, mivel B.-
Gyarmatnak lévén polgári iskolája is, igen csúszard
és üdvös lesz, ha a földészek gyermekei a két felső
elemi osztály helyett, a polgári iskolának legalább első
és második osztályát kijárják. Azt hisszük, hogy ez
nem csakoly befolyással fog bírni, az itteni földész osz-
tály árúk látóköröké tagítására és teljes megmagya-
rosítására. Ezen intézkedés által az iskola növendékei-
nek száma a törvényes számra le fog szállani. Ez al-
kalommal vizsgálat alá vétetett Mikulás Dániel volt
tanítónak nyugdíj iránt kérvénye is, mely már minden
forum előtt megfordult. Az egyház nem hajlandó Mi-
kulás Dánielnek nyugdíjat adni, először azért, mert
nincs pénze, másodszor, . . . különben a többi ok az
első ok miatt el is maradhat.

Tömerdek uron soká törtük fejdünket, s találgattuk ki
lehet az a jó poéta, ki a „Fővárosi Lapokban“ néha-
nébe oly hangulattaljes, élethűességgel tölt, könnyen
szepen folydogáló verseket megerezt, Tóth Lőrincz írái
József, majd Szász Károly jutattak eszünkbe. Azonban
sem az egyik, sem a másik, b nem — Józsefszky Danó
úr, városunk szeretve tisztelt volt polgára, ki nálunk
maradandó emlékeket hagyva Bpestre ment körjegy-
zőnek, s a ki prózai foglalkozása mellett ílt a Pega-
zusra. Adja Isten, hogy tömerdek ily jó és szép köl-
teménnyel tudtse ezen prózai világot.

A b.-gyarmati iparos ifjúsági egylet választmányja
június hó 30-án tartott rendkívüli választmányi ülésen
Benkő Jánost rossz magaviseletért az egylet kebeléből
kizárta.

Villám. A bujaki templomba jul. 2-án beütött a
villám és a templomot igen megrongálta.

Verecs Gyula Szakalban a jószág s becsületesség
megtestesült példányképe, több év óta felügyelője az
alsó-estregovai egyháznak, ennek javára száz frtnyi
alapítványt tett; a kis keletcsényi, ugyan az egy há-
oz tartozó, f. évi marciusban leégott iskola segélyre
tiz frtot adományozott s engedély adott nemréd nő-
sült fiának: venné utlevélképen a j. életpályájára a
gyűjtőívet nevezett iskola felügyelőjére. E jódotemények-
ért száaktól emelkedik az óhajta: Isten fizesse meg
neki. A fiatal házaspárnak pedig a keletcsényi iskola-
vesztett kicsiny sereg azt kívánja teljes lélekkel: ad-
jon Isten szerencsés utat! Ad is, mert az ügy melyben
fárad, Isten ügye. (H. A.)

Tűz A múlt vasárnap, jun. 28-án Patvarcs kö-
zsége majdnem egészen elhamvadt volna, azonban egy
jó gondolat nagyon sok veszélyt elhárított. Ugyanis a
patvarcsiak egy lovas vészhiρνőből küldték B.-Gyar-
matra a tűszoltókért, B.-Gyarmaton a vészjel áronnal
megadatott, s néhány kocsi több derék tűszoltóknak ki-
ment Patvarcsra, s ott mint értesülünk, bősies elszant-
sággal akadályozták meg a bős elem terjedését. En-
nek köszönhető, hogy csupán 3 ház és egy mellék-
épület égett el. Közel községeink helyesen tennék, ha
tűz esetén két három kocsit is küldésnek be, mivel
B.-Gyarmaton (sajnos) csak igen drágán, sok kelle-
metlenséggel s utánjárással lehet fogatokat ily momen-
tán szűkség esetén szerezni, s ha derék tűszoltóink a
vész helyén gyorsan meg nem jelenhetnek, ennek oka
csakis abban rejlik, hogy ogatokat nem szerezhetnek.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonok, ismerősek s embertársainknak
úgy a balassa gyarmati ipartestületnek, kik feledhet-
len férjem Fröblich Vilmosnak 1885. évi június hó 28-án
tartott végtisztességén megjelentek, hálát köszönetemet
nyilvánítom.

B. Gyarmat, 1885. július hó 1 én.

Ösv. Próklica Vilmosné.

Feloldó szerkesztő:

Horváth Danó.

